

GRUZJA W XXI WIEKU

STRATEGICZNE WYBORY

REDAKCJA

Eugeniusz Portny

Mieszko Kaznowski

Tomasz Kucharski

Gruzja w XXI wieku

Strategiczne wybory

pod redakcją
Joachima Dieca, Anny Jach,
Michała Kuryłowicza i Jana Brodowskiego

Tom 3

GRUZJA W XXI WIEKU

Strategiczne wybory

POD REDAKCJĄ EUGENIUSZA PORTNEGO,
MIESZKA KAZNOWSKIEGO, TOMASZA KUCHARSKIEGO

WYDAWNICTWO
KSIĘGARNIA
AKADEMICKA

Kraków 2025

© Copyright by Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ & individual authors, 2025

Eugeniusz Portny
Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UJ, Kraków
✉ <https://orcid.org/0000-0002-4529-9208>
✉ eugeniusz.portny@doctoral.uj.edu.pl

Mieszko Kaznowski
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
✉ <https://orcid.org/0009-0003-9878-7832>
✉ mieszko.kaznowski@student.uj.edu.pl

Tomasz Kucharski
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
✉ <https://orcid.org/0000-0002-9160-1287>
✉ t.kucharski@student.uj.edu.pl

© Copyright by Eugeniusz Portny, Mieszko Kaznowski, Tomasz Kucharski, 2025

Opieka naukowa: dr hab. Anna Jach, prof. UJ
Recenzent: dr hab. Renata Król-Mazur
Opracowanie redakcyjne: Jolanta Ejzert
Projekt okładki: Karolina Kubiś

ISBN 978-83-8368-315-7 (druk)
ISBN 978-83-8368-316-4 (PDF)
<https://doi.org/10.12797/9788383683164>

Na okładce wykorzystano grafiki ze zbiorów Karoliny Kubiś

Niniejsza publikacja została sfinansowana ze środków Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych w ramach Programu Strategicznego Inicjatywa Doskonałości w Uniwersytecie Jagiellońskim.

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Spis treści

EUGENIUSZ PORTNY, MIESZKO KAZNOWSKI, TOMASZ KUCHARSKI <i>Wstęp</i>	7
MARCELINA JULIA GABRYCH, TOMASZ KAMIL PILCH <i>Wpływ Chin na bezpieczeństwo energetyczne, ekonomiczne i militarne Gruzji</i>	13
KATARZYNA SYPIEŃ <i>Gruzja w projekcie Inicjatywy Pasa i Szlaku – stan obecny i per- spektywy rozwoju</i>	53
DOMINIKA FOLWARSKA-GICALA <i>Polityka równościowa i antydyskryminacyjna współczesnej Gruzji – wyzwania na poziomach legislacyjnym i społeczno- -kulturowym</i>	85
AMELIA HUTYRA <i>Udział Federacji Rosyjskiej w konfliktach zamrożonych na obsza- rze poradzieckim na przykładzie Abchazji, Osetii Południowej oraz Naddniestrza</i>	117
SZYMON SEBASTIAN KOŁODZIEJ <i>Abchaski separatyzm w Gruzji. Perspektywy na przyszłość</i>	197
EUGENIUSZ PORTNY <i>Dyplomacja bez uznania. Relacje abchasko-tureckie po rozpadzie Związku Radzieckiego (1992-2025)</i>	221
EUGENIUSZ PORTNY, MIESZKO KAZNOWSKI, TOMASZ KUCHARSKI <i>Zakończenie. Niepewna przyszłość Gruzji</i>	263
INDEKS OSOBOWY	271
INDEKS GEOGRAFICZNY	277

EUGENIUSZ PORTNY
MIESZKO KAZNOWSKI
TOMASZ KUCHARSKI

Wstęp

Wieloautorska monografia naukowa pt. *Gruzja w XXI wieku. Strategiczne wybory* jest owocem wyjazdu naukowego studentek i studentów Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ) do Gruzji, który odbył się w kwietniu 2024 r. Został on zorganizowany przez Koło Naukowe „Eurazja” UJ przy współpracy z Wydziałem Nauk Społecznych i Humanistycznych Międzynarodowego Uniwersytetu Kaukaskiego (Caucasus International University) w Tbilisi w ramach realizacji projektu „Od wykładu do przykładu – odkrywanie Gruzji”. Niniejsza publikacja jest zbiorem przemyśleń studentek i studentów UJ – część z nich jest obecnie absolwentami lub doktorantami – na temat szerokiego spektrum zagadnień związanych ze współczesną Gruzją: od polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, poprzez energetykę i problem separatyzmu, aż do kwestii równouprawnienia płci.

W książce znajduje się sześć artykułów naukowych autorstwa osób wywodzących się z różnych kierunków studiów, takich jak: stosunki międzynarodowe, studia eurazjatyckie, roszojnawstwo i filologia dalekowschodnia. Tak zróżnicowane doświadczenie Auterek i Autorów poszczególnych artykułów zapewnia spojrzenie na analizowane tematy z wielu wzajemnie uzupełniających się perspektyw.

W artykule współautorstwa Marceliny Gabrych i Tomasza Pilcha pt. *Wpływ Chin na bezpieczeństwo energetyczne, ekonomiczne i militarne Gruzji* analizie poddano intensyfikację współpracy gospodarczej między Gruzją a Chinami, kontrowersje związane z chińskimi inwestycjami, wzrost roli Gruzji jako węzła transportowego łączącego Wschód i Zachód oraz znaczenie relacji gruzińsko-chińskich dla równoważenia wpływów Rosji w regionie Kaukazu Południowego. Należy oczekiwać, że Gruzini, doświadczając coraz większych trudności we współpracy z Unią Europejską i Stanami Zjednoczonymi, w najbliższej przyszłości będą starali się rozwijać kontakty z Chinami i innymi państwami, które mogą zapewnić alternatywne źródło inwestycji, a jednocześnie nie będą – w odróżnieniu od zachodnich partnerów Gruzji – stawiać warunków politycznych, dotyczących np. zwiększenia przejrzystości procedur wyborczych, wzmocnienia mechanizmów ochrony praw człowieka, walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną czy reform sądownictwa.

Katarzyna Sypień w tekście pt. *Gruzja w projekcie Inicjatywy Pasa i Szlaku – stan obecny i perspektywy rozwoju* postawiła za cel zbadanie roli Gruzji w chińskim projekcie Inicjatywy Pasa i Szlaku (BRI), z uwzględnieniem obecnego stanu współpracy chińsko-gruzińskiej oraz perspektyw jej rozwoju w kontekście zmieniającej się pozycji międzynarodowej Gruzji. Autorka postawiła hipotezę, w myśl której polityka rządu w Chinach z jednej strony oraz aktualne realia geopolityczne z drugiej doprowadzą do wzmocnienia pozycji chińskich firm w Gruzji oraz wzrostu znaczenia tego państwa dla Korytarza Środkowego BRI.

Dominika Folwarska-Gicala w pracy pt. *Polityka równościowa i antydyskryminacyjna współczesnej Gruzji – wyzwania na poziomach legislacyjnym i społeczno-kulturowym* skupia się na identyfikacji głównych przeszkód uniemożliwiających Gruzji dokonanie postępu w kwestii poprawy sytuacji kobiet i dziewcząt oraz zapewnienia równości płci. Za najważniejsze ograniczenia w tym

obszarze Autorka uznaje wysoki poziom stereotypizacji płciowej, patriarchalny system norm kulturowych, utrzymującą się przemoc wobec kobiet, duże zaangażowanie Gruzińskiego Kościoła Prawosławnego w promowanie konserwatywnych wartości, a także niedostateczne wsparcie instytucjonalne dla polityki równouprawnienia, która w wielu aspektach wciąż ma charakter wyłącznie deklaracyjny.

Artykuł Amelii Hutyry pt. *Udział Federacji Rosyjskiej w konfliktach zamrożonych na obszarze poradzieckim na przykładzie Abchazji, Osetii Południowej oraz Naddniestrza* powstał na podstawie pracy magisterskiej Autorki obronionej w 2023 r. W artykule podjęto próbę wyprowadzenia modelu zamrażania konfliktów zbrojnych na obszarze poradzieckim przez Federację Rosyjską. Przedmiotem badań Autorki były trzy quasi-republiki powstałe po rozpadzie Związku Radzieckiego w 1991 r.: Naddniestrzańska Republika Mołdawska oraz leżące na terytorium Gruzji Republika Abchazji i Republika Osetii Południowej.

Szymon Kołodziej w tekście pt. *Abchaski separatyzm w Gruzji. Perspektywy na przyszłość* podejmuje temat skomplikowanej historii relacji gruzińsko-abchaskich oraz przedstawia możliwe scenariusze dalszego rozwoju wydarzeń w separatystycznej republice, którą uznaje zaledwie kilka państw. W pracy poddano analizie rosyjską obecność w regionie, która z perspektywy quasi-państwowości Abchazji ma ambiwalentny charakter. Nie ulega wątpliwości, że Rosja pozostaje głównym gwarantem Abchazji w razie ewentualnej próby siłowego przywrócenia kontroli nad jej terytorium przez Gruzję. Istnieje jednak zagrożenie, że władze na Kremlu zdecydują się w przyszłości na całkowite wchłonięcie Abchazji i przekształcenie jej w kolejny podmiot federacji, pozbawiony nawet formalnej niezależności, podobnie jak miało to miejsce z „republikami ludowymi” w Doniecku i Ługańsku w październiku 2022 r.

Eugeniusz Portny w ostatnim artykule pt. *Dyplomacja bez uznania. Relacje abchasko-tureckie po rozpadzie Związku Radzieckiego*

(1992-2025) koncentruje się na fenomenie protodyplomacji Republiki Abchazji. Autor analizuje działania podejmowane przez władze quasi-państwa, mające na celu zacieśnienie kontaktów z abchaską diasporą w Turcji, która pełni funkcję pomostu między władzami Abchazji a światem tureckiego biznesu i polityki. Autor dochodzi do wniosku, że choć w perspektywie krótko- i średnio-termiowej oficjalne uznanie niepodległości Abchazji przez Turcję wydaje się iluzoryczne, abchascy dyplomaci będą dalej zmierzać ku pogłębieniu współpracy z Turcją na szczeblu samorządowym i w dziedzinie edukacji, czyli w obszarach, w których jak dotąd poczyniono największe postępy.

Monografia skierowana jest do osób zainteresowanych problematyką transformacji politycznej, społecznej i gospodarczej na obszarze poradzieckim. Z uwagi na szeroką tematykę publikacji można przypuszczać, że przyciągnie ona również uwagę osób spoza środowiska akademickiego, ponieważ nie skupia się wyłącznie na wąskim i specjalistycznym zagadnieniu. Mamy nadzieję, że prace naukowe naszych studentek i studentów przybliżą Czytelnikom zawiłe procesy zachodzące we współczesnej Gruzji i w jej międzynarodowym otoczeniu oraz zachęcą do dalszego zgłębiania rozmaitych aspektów związanych z jej wewnętrzną i zagraniczną sytuacją polityczną.

Wydanie niniejszej publikacji było możliwe dzięki dofinansowaniu przyznanemu członkom Koła Naukowego „Eurazja” UJ w trzeciej edycji konkursu „Granty dla przyszłości” dla wybitnych studentów Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ.

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie niniejszej monografii: opiekunowi naukowemu – Pani dr hab. Annie Jach, prof. UJ; koordynatorom grantu Inicjatywy Doskonałości Uniwersytetu Jagiellońskiego, w szczególności Pani dr Elżbiecie Binczyckiej-Gacek oraz Pani Teresie Borstyn; władzom Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych

Uniwersytetu Jagiellońskiego na czele z Panem Dziekanem Piotrem Bajorem za wspieranie idei publikacji; Pani dr hab. Renacie Król-Mazur za wyjątkowo rzetelne recenzje i cenne wskazówki, dzięki którym publikacja znacząco zyskała na wartości merytorycznej; Panu Bolesławowi Brodzie, który był jednym z głównych organizatorów wyjazdu studyjnego do Gruzji i wraz z redaktorami niniejszej publikacji zaangażował się w zdobycie środków na jej wydanie; Pani Karolinie Kubiś za przygotowanie projektu okładki; Autorkom i Autorom poszczególnych artykułów oraz Wydawnictwu Księgarnia Akademicka.

MARCELINA JULIA GABRYCH¹

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

TOMASZ KAMIL PILCH²

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Wpływ Chin na bezpieczeństwo energetyczne, ekonomiczne i militarne Gruzji

ABSTRAKT

W ostatnich latach obserwuje się intensyfikację współpracy między Gruzją a Chinami. Chiny doceniają geograficzne położenie Gruzji

-
- ¹ Marcelina Julia Gabrych – studentka drugiego stopnia sinologii na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Wcześniej studiowała filologię dalekowschodnią (specjalność chińską) na Uniwersytecie Wrocławskim. Uczyła się na rocznych kursach na Uniwersytecie w Xiamen i Uniwersytecie Feng Chia. Obszarem jej zainteresowań są Chiny oraz Tajwan, szczególnie kultura chińska i język chiński. W kwietniu 2024 r. uczestniczyła w wyjeździe badawczym do Gruzji, zorganizowanym przez Koło Naukowe „Eurazja” UJ.
 - ² Tomasz Kamil Pilch – student drugiego stopnia studiów eurazjatyckich na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Wcześniej ukończył filologię dalekowschodnią na Uniwersytecie Wrocławskim, a także roczne stypendium języka chińskiego na Uniwersytecie w Xiamen. Interesuje się Chinami, obszarem Azji Centralnej i regionem Kaukazu, a przede wszystkim dotyczącymi ich kwestiami gospodarczymi, polityczno-społecznymi i stosunkami międzynarodowymi. W kwietniu 2024 r. uczestniczył w wyjeździe badawczym do Gruzji, zorganizowanym przez Koło Naukowe „Eurazja” UJ.

i jej potencjał gospodarczy. Gruzja natomiast widzi w Chinach możliwość zbalansowania wpływów rosyjskich. W niniejszym artykule wykorzystano metodę historyczną oraz metodę analizy krytycznej w celu głębszego zrozumienia tej współpracy. Autorzy zauważają, że w stosunkach bilateralnych dużą wagę ma Inicjatywa Pasa i Szlaku zainicjowana przez Chińską Republikę Ludową, która wykorzystuje wiele istniejących już inwestycji, takich jak m.in. Transkaspiski Międzynarodowy Szlak Transportowy, w celu stworzenia połączenia handlowego pomiędzy Chinami a Unią Europejską. W artykule poruszone zostały też kwestie sektora energetycznego, kontrowersje związane z chińskimi inwestycjami oraz wpływ Chin na bezpieczeństwo Gruzji. Analiza aktywności Chin w Gruzji wskazuje na istotne możliwości rozwojowe wynikające z tej współpracy. Szczególnie pozytywny wpływ mogą one mieć dla rozwoju gruzińskiej gospodarki. Wpływy Chin nie są jednak wolne od zagrożeń, takich jak utrudnienie Gruzji współpracy z organizacjami zachodnimi (UE i NATO), szpiegostwo i jakość wykonanych inwestycji.

Słowa kluczowe: relacje chińsko-gruzińskie, Chiny, Gruzja, bezpieczeństwo energetyczne i ekonomiczne, bezpieczeństwo militarne, chińskie inwestycje w Gruzji

ABSTRACT

China's Influence on Georgia's Energy, Economic and Military Security

In recent years, the Sino-Georgian cooperation has been on the rise. China appreciates Georgia's exceptional geographical position and its economic potential, while Georgia sees China as an opportunity to mitigate Russian influence. The authors decided to use the historical method and critical analysis to delve deeper into this cooperation. They also note that among bilateral relations, the most significant weight is carried by China's Belt and Road Initiative, which comprises many existing investments (e.g., Trans-Caspian International Transport Route) in order to create a trade route between China and the European Union. Other issues discussed include the energy sector, controversies related to Chinese investments, and the impact of PRC on Georgia's security. The analysis

of China's engagement with Georgia reveals significant potential for economic development within the the Caucasian republic. However, these influences are not free from threats, such as hindering Georgia's cooperation with Western organizations (EU and NATO), espionage, and the quality of Chinese investments.

Keywords: China-Georgia relations, China, Georgia, energy and economic security, military security, Chinese investments in Georgia

Wstęp

Jednym z najważniejszych wydarzeń XXI w. jest dołączenie przez Chiny do grona największych globalnych potęg³. Sukces ten mogły osiągnąć dzięki reformom politycznym zapoczątkowanym w latach 80. ubiegłego stulecia przez Deng Xiaopinga, które sprawiły, że kraj otworzył się na współpracę ze światem zewnętrznym. Jednak to dopiero polityka Xi Jinpinga ujawniła mocarstwowe aspiracje Chin⁴, których przykładem jest zapoczątkowana w 2013 r. Inicjatywa Pasa i Szlaku⁵. Celem tego projektu jest integracja handlowa Europy i Azji, zbudowanie połączeń kulturowych i ekonomicznych pomiędzy krajami będącymi członkami inicjatywy i ustanowienie nowej równowagi sił na kontynencie eurazjatyckim. Inicjatywa Pasa i Szlaku może mieć ogromne konsekwencje

3 U. Siraj, *China-Georgia Relations: Prospects and Challenges for the Establishment of New Sphere of Influence in the South Caucasus in the Post Covid-19 Era*, „ASIAN Journal of International Peace & Security (AJIPS)” Vol. 4, 2020, No. 2, s. 157.

4 E. Lomia, *China's Belt and Road Initiative and Georgia: A Short Overview*, „Journal of Liberty and International Affairs” Vol. 7, 2021, s. 375.

5 X. Cai et al., *The Changing Shopping Space in Georgia: The Influence from the Chinese „Belt and Road Initiative”*, „KnE Social Sciences” Vol. 3, 2019, No. 27, s. 121.

Niniejsza publikacja jest zbiorem przemysłów studentek i studentów UJ na temat szerokiego spektrum zagadnień związanych ze współczesną Gruzją: od polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, poprzez energetykę i problem separatyzmu, aż do kwestii równouprawnienia płci. Jest ona owocem wyjazdu naukowego studentek i studentów Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego do Gruzji, zorganizowanego przez Koło Naukowe „Eurazja” UJ w 2024 r. W książce znajduje się sześć artykułów naukowych autorstwa osób wywodzących się z różnych kierunków studiów, takich jak: stosunki międzynarodowe, studia eurazjatyckie, roszoznawstwo i filologia dalekowschodnia. Monografia skierowana jest do osób zainteresowanych szeroko pojętą problematyką transformacji politycznej, społecznej i gospodarczej na obszarze poradzieckim. Mamy nadzieję, że prace naukowe naszych studentek i studentów przybliżą Czytelnikom zawile procesy zachodzące we współczesnej Gruzji i w jej międzynarodowym otoczeniu oraz zachęcą do dalszego zgłębiania rozmaitych aspektów związanych z jej wewnętrzną i zagraniczną sytuacją polityczną.

**WYDAWNICTWO
KSIĘGARNIA
AKADEMICKA**

<https://akademicka.pl>

